

Internationaal

Notitie

Vergadering:	Forum Standaardisatie 28 september 2022
Agendapunt:	6
Documentnummer:	FS-20220928.6
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Sponsorgroep Internationaal
Bijlagen:	geen

Samenvatting

Ter toelichting

- A. Tweejarig onderzoek boven-sectorale internationale standaardisatieontwikkelingen

Ter kennisname

- B. Mapping van Forumleden op punten uit het Rolling Plan on ICT Standardisation en gap analysis
- C. Feedback op het Rolling Plan on ICT Standardisation 2023
- D. Voorzitterschap Sponsorgroep Internationaal
- E. Conferenties en workshops

Ter toelichting

Ad A. Tweejarig onderzoek internationale standaardisatieontwikkelingen

In de [vergadering van 29 september 2021](#) besloot het Forum Standaardisatie om iedere twee jaar een onderzoek te laten uitvoeren naar 'boven-sectorale internationale standaardisatieontwikkelingen'. Oorspronkelijk had de sponsorgroep Internationaal de intentie om een verdiepend onderzoek uit te voeren op 5 inhoudelijke onderwerpen uit het

Rolling Plan on ICT Standardisation (zie de [Voortgangsnootie](#) van de Forumvergadering van 9 maart 2022).

In de loop van dit jaar groeide echter de behoefte om een aantal governance-aspecten van internationale standaardisatie nader te onderzoeken. Hierover is in Europa en internationaal veel te doen. De sponsorgroep Internationaal formuleerde een aantal onderzoeksrichtingen:

1. **Veranderende governance van SDOs.** De Europese Commissie stuurt erop om Europese standaardisatie meer soeverein en *resilient* te maken, en wil de *governance* van standaardisatieorganisaties veranderen om dat doel te bereiken. Welke implicaties gaat dit hebben? Is dit in het belang van Nederland? Zijn er ook ongewenste zijeffecten?
2. **'Verrechtelijking' van Europese standaardisatie.** De Europese 'new approach' van standaardisatie die uit gaat van vrijwillige toepassing van standaarden, lijkt ondermijnd te worden door recente jurisdictie zoals de [James Elliott uitspraak](#) en de [Tobacco Case](#). Wat gaat meer juridisch bindende standaardisatie in Europa betekenen voor internationale standaardisatie en voor Nederland?
3. **Impact van waarden-gedreven standaardisatie.** In Europa zien wij een trend naar een meer op mensenrechten gerichte benadering van standaarden waarbij (Europese) democratische waarden en ethiek nadrukkelijk worden meegewogen. Maar hiermee kunnen standaarden hun neutraliteit verliezen. Het kan ook een versplinterend effect hebben als regio's met andere ethische waarden afhaken, en het kan zelfs averechts werken voor mensen in die regio's. Wegen de voordelen van '*human rights based*' standaardisatie op tegen de nadelen?
4. **Mondiale vs. Regionale standaarden.** Sommige standaarden, zoals standaarden voor het klimaat, zijn alleen effectief als ze wereldwijd worden doorgevoerd. Maar standaardiseren op mondiale schaal kan ook vertragend werken (zoals de [RED Directive](#) laat zien). En sommige standaarden zijn juist gebaat bij een regionale component. Hoe mondiaal of regionaal moeten standaarden zijn?
5. **Agendering van internationale standaardisatie bij de overheid.** Gerard Hartsink stelt vast dat Nederlandse overheden in een aantal domeinen zoals *identity management* een te lokale visie hebben, en te weinig oog hebben voor internationale standaarden. Ten onrechte vindt hij, want Nederland is sterk afhankelijk van de *international supply chain* en *capital markets*. Hoe kan het Forum Standaardisatie kan helpen om internationale B2G standaardisatie bij de overheid te agenderen?

De sponsorgroep Internationaal licht ontvangt hierop graag commentaar en suggesties vanuit het Forum Standaardisatie.

De sponsorgroep Internationaal gaat vervolgens concrete onderzoeksvragen voor deze onderwerpen formuleren waar onderzoekers in 2023 mee aan de slag kunnen. Hiervoor zet Bureau Forum Standaardisatie in overleg met de sponsorgroep Internationaal een opdracht uit bij een marktpartij.

Ter kennisname

Ad B. Mapping van Forumleden op punten uit het Rolling Plan on ICT Standardisation en gap analysis

Op verzoek van het Forum Standaardisatie heeft BFS een enquête uitgezet om de internationale activiteiten van de Forumleden in kaart te brengen. Het doel hiervan is te onderzoeken in hoeverre de leden van het Forum Standaardisatie betrokken zijn bij standaardisatieonderwerpen die het Rolling Plan on ICT Standardisation als strategisch aanmerkt, en om mogelijke 'gaten' te identificeren. 8 leden van het Forum Standaardisatie hebben op deze enquête gereageerd. Vanwege de beperkte respons krijgen de Forumleden ter vergadering nogmaals de kans om aan te geven bij welke internationale onderwerpen zij betrokken zijn.

De resultaten tot nu toe laten zien dat de volgende onderwerpen mogelijk geen directe representatie in het Forum Standaardisatie hebben: Internet of Things, 5G, Broadband Infrastructure, Emergency Communications, eHealth, Smart Grids, Digital Cinema, Single European Sky, U-space, Circular economy, Smart cities, ICT Environmental impact, European Electronic Toll Service, Intelligent Transport Systems, Digitisation of European Industry, Robotics and autonomous systems, Building information modelling, Common Information Sharing Environment.

Veel van deze onderwerpen kunnen als sectoraal gezien worden en vereisen daarom wellicht geen directe 'vertegenwoordiging' in het Forum Standaardisatie. Met de sponsorgroep wordt bekeken of bepaalde onderwerpen meer representatie in het Forum Standaardisatie vereisen. Denk aan onderwerpen als AI, Internet of Things, Smart Cities, Circular Economy, ICT Environmental Impact en Common Information Sharing Environment.

Ad C. Feedback op het Rolling Plan on ICT Standardisation 2023

De Europese Commissie heeft in juli een concept van het Rolling Plan on ICT Standardisation voor 2023 gepubliceerd. Dit concept is nog niet openbaar beschikbaar. BFS geeft de Europese Commissie commentaar en feedback vanuit de Nederlandse overheid via het [Multi Stakeholder Platform on ICT Standardisation](#). De deadline hiervoor is vrijdag 23 september.

Het Rolling Plan on ICT Standardisation raakt veel beleidsterreinen waaronder cyberveiligheid, privacy, AI, onderwijs, infrastructuur, transport, water management, gezondheidszorg, inclusie, digitale overheid, digitale economie, eProcurement en eFacturieren.

BFS heeft daarom verscheidene departementen en organisaties voor review benaderd, waaronder minBZK, minEZK, minOCW, minVWS, minIenJ, minVenJ, het Waterschapshuis, NCSC, Geonovum, NLnet Labs, RIVM, Agentschap Telecom en de Onderwijsraad. Van enkele organisaties hebben wij reeds een reactie ontvangen.

Ad D. Voorzitterschap sponsorgroep Internationaal

Rob Verweij is onlangs teruggetreden als voorzitter van de sponsorgroep Internationaal. Rudi Bekkers zal het voorzitterschap overnemen.

In de sponsorgroep Internationaal van het Forum Standaardisatie zitten thans (in alfabetische volgorde):

- Rudi Bekkers (Technische Universiteit Eindhoven)
- Sophia Bünemann (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)
- Gerard Hartsink (International Chamber of Commerce / financiële sector)
- Alisa Heaver (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat)
- Peter den Held (Logius)
- Benno Overeinder (NLnet Labs)
- Jolien van Zetten (NEN)

Als u ook bij de Sponsorgroep Internationaal betrokken wilt worden, kan u dit kenbaar maken aan voorzitter Rudi Bekkers of aan het Bureau Forum Standaardisatie (Han Zuidweg).

Ad E. Conferenties en workshops

- Van 10 tot 13 oktober 2022 vindt in de RAI de [SIBOS conferentie](#) plaats met 8000 deelnemers. Iedereen en alles dat met *finance* te maken heeft, komt daar bijeen. Geïnteresseerden kunnen meer informatie verkrijgen bij Gerard Hartsink.
- Universiteit Tilburg organiseert op 23 november 2022 een workshop over '*The Historical Evolution of ETSI: Legitimacy Strategies and Dynamics*'. Verantwoordelijk voor de organisatie is het Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT), waar onderzoek gedaan wordt naar juridische aspecten van standaardisatie. Aan dit instituut is Olia Kanevskaia verbonden, die eerder een presentatie aan het Forum Standaardisatie gaf. Geïnteresseerden kunnen meer informatie verkrijgen bij Rudi Bekkers.